

hc

Doctor Honoris Causa

Narcís Comadira i Moragriega

Universitat
de Girona

hc

Doctor Honoris Causa

Narcís Comadira Moragriega

Parlaments de la cerimònia d'investidura llegits
el dia 15 de novembre de 2018 a l'Aula Magna Modest Prats de la UdG

Girona, novembre de 2018

Universitat
de Girona

Edita: Universitat de Girona. Servei de Publicacions.
Març 2019
Dipòsit legal: GI 451-2019

Acord del Consell de Govern de la Universitat de Girona en la sessió ordinària núm. 4/2017, del dia 25 de maig de 2017

«El Consell de Govern, en sessió ordinària número 4/2017, de 25 de maig de 2017, va adoptar per unanimitat l'acord que, transcrit literalment, diu: **Concessió del títol de Doctor Honoris Causa de la Universitat de Girona al senyor Narcís Comadira i Moragriega**, d'acord amb la proposta presentada pel Departament de Filologia i Comunicació.»

PRESENTACIÓ DEL DR. NARCÍS COMADIRA
MORAGRIEGA A CÀRREC
DEL DR. XAVIER PLA I BARBERO

COMADIRA, L'ÚLTIM ARTESÀ

*Rector Magnífic de la Universitat de Girona,
Presidenta del Consell Social de la UdG,
Secretari general,
Distingides autoritats,
Professors, estudiants, personal de la Universitat,
Amics i amigues,
Narcís, Dolors,*

El novel·lista nord-americà Jerome David Salinger explica l'escena següent en la narració titulada "Pugeu la biga mestra, fusters", publicada l'any 1963. Durant la segona Guerra Mundial, un excombatent anomenat Seymour Glass, un dels membres més estafolats de la família que protagonitza tantes felices pàgines de Salinger, s'asseu a la taula de la molt burgesa família de la seva promesa, anomenada Muriel. Seymour Glass és presentat com un jove ple de rareses, hipocondríac, brillant, en definitiva, diu el narrador, com un *poeta*. El que s'anomena un poeta, encara que no hagués escrit mai ni un sol vers. Els pares de la noia no triguen ni dos minuts a formular-li la clàssica pregunta sobre què voldrà estudiar quan acabi la guerra. Davant la consternació general, Seymour respon que té la impressió que la guerra no acabarà mai, però que està ben segur que, si algun dia arriba la pau, no voldrà ser res més que un gatet mort. La família resta expectant davant del que creu que només és una broma sofisticada i provocadora. Però Seymour

insisteix i continua. Es tracta d'una vella paràbola budista, els explica, que diu el següent: “Quin és l'objecte més valuós del món?”, pregunten a un mestre zen. I aquest respon: “Un gatet mort, perquè ningú sap o ningú vol posar-li un preu”.

Aquesta escena ha estat recuperada no fa gaire per l'escriptor romanès Mircea Cartarescu, segons el qual “la poesia és el gatet mort del món consumista, hedonista i mediàtic en què vivim”. No es pot imaginar, diu el novel·lista de Bucarest, “una presència més absent, una grandesa més humil, un terror més dolç” que la poesia. No sembla que ningú li pugui posar preu i, no obstant això, no existeix res de més valuós que la poesia, el seu valor és inestimable. Avui, per trobar llibres de poesia, hem d'anar a les últimes prestatgeries de les llibreries o a comprar-los directament per internet als seus editors. Avui, els poetes ja no tenen estàtues al carrer, com tantes n'havia tingut un Jacint Verdaguer, ni tampoc tenen la repercussió social d'un Salvador Espriu o el carisma entre els joves que alguns van arribar a tenir durant la segona meitat del segle XX, com ara Pere Quart o Joan Brossa. Avui, els poetes es refugien en edicions limitades, s'acomoden a les xarxes socials i en els blogs literaris, s'agombolen apressadament en els recitals. Però potser han comprès com ningú altre “l'alegria de l'anonimat, l'alegria de l'autosuficiència d'escriure” ni que sigui per a ells mateixos, i per als seus amics i amigues. No es pot imaginar, insisteix Cartarescu, un destí més dramàtic que el del poeta que hagi decidit consagrar tota la seva vida a l'art. Sembla que s'ha acabat el temps en què algú podia arruïnar tota la seva existència a la cerca d'un adjectiu misteriós, com ho feia Josep Pla, o a la follia d'aconseguir escriure un vers perfecte, com pretenia Josep Carner. Els poetes antics, i no tan antics, escriu Cartarescu, creien sincerament que la bellesa podia ser la salvació del món, però avui bé podríem dir que no sabem ni què és la bellesa, ni tampoc què és el món i potser ja no sabem ben bé ni què vol dir el verb “salvar”. La modernitat havia implicat creure que una civilització s'havia de centrar en la cultura, que la cultura s'havia de centrar en l'art, que l'art s'havia de centrar en la literatura, i que la literatura s'havia de centrar en la poesia. A l'època de T. S. Eliot, de Paul Valéry, de Carles Riba, de Luis Cernuda, d'Umberto Saba, la poesia era el centre, el moll de l'os del nostre món cultural. Avui, torna a dir Cartarescu, que també és un gran poeta,

no hi ha ningú més discret, més admirable i més trist, en un cert sentit, que un poeta, “l’últim artesà en un món de còpies sense original”, com va deixar escrit Jean Baudrillard, “l’últim ingenu en un món d’arribistes”.

Els poetes són, qui ho dubta?, els meravellosos gatets morts de la cultura catalana. Avui som aquí per reconèixer essencialment un poeta, discret, tenaç i admirable, Narcís Comadira, a qui podríem atribuir l’epítet de l’últim artesà, i a la seva poesia, presència absent, grandesa humil, terror dolç de la literatura catalana. No és una figura retòrica. Avui m’és impossible de resumir tota l’activitat que Narcís Comadira ha portat a terme durant més de 50 anys. Nascut l’any 1942 a la ciutat de Girona, veritable “matèria i memòria” bersonianan de la seva vida i de la seva obra, Comadira va ser còmplice i col·laborador en el naixement de la nostra Universitat. En va ser professor d’art a l’Escola d’Arquitectura; ha col·laborat amb els departaments de Filologia, de Filosofia i d’Història de l’Art en moltes ocasions, fent conferències sobre Jacint Verdaguer, sobre Rafael Masó, sobre Eugeni d’Ors i el Noucentisme, sobre la llengua catalana; va impartir la lliçó inaugural, titulada “Aprendre de lletra”, de totes les universitats públiques catalanes que es va fer a la UdG el curs 98-99 que es va fer aquí mateix; va ser el convidat de les lliçons de la Càtedra Maria Àngels Anglada l’any 2014 amb un curs sobre forma, pintura i poesia, i va inaugurar el curs acadèmic de la Facultat de Lletres l’any 2015 amb una intervenció titulada “Al som de l’escalina”, el text de la qual va ser publicat més tard. Però la seva intervenció més reconeguda és, probablement, la que es troba al vestíbul de l’edifici del convent Sant Domènec, a la restauració del qual va col·laborar amb els arquitectes Bosch-Tarrús-Vives. El mural “Poi s’ascose nel foco che li affina”, realitzat després d’una visita a Assís, a l’ombra evident de Dante i de Giotto, és des de llavors una de les imatges indissociables de la Universitat de Girona.

Però s’equivocaria qui pensés, irònicament o seriosament, que el seu origen marca l’acte d’avui. No és com a poeta gironí que li retem homenatge, ni tan sols com a poeta català, encara que sigui, probablement, un dels millors, si no el millor. La seva obra poètica ha estat traduïda als principals idiomes de cultura; les seves traduccions han rebut els principals premis i reconeixements a Catalunya i Espanya; les seves pe-

ces teatrals han estat estrenades als millors teatres. És per reconèixer el valor de la seva poesia, de la seva pintura, del seu teatre, del seu assaigisme (cultural, periodístic, gastronòmic, deixeu-me destacar aquí dos assajos: *Forma i prejudici. Papers sobre el Noucentisme* (2006) i *Les paraules alades. Papers sobre el sentit de la lletra* (2011), per la seva activitat com a traductor (la seva traducció dels *cants* de Leopardi és un dels esdeveniments culturals dels últims 20 anys, les més antigues traduccions d'Ungaretti i de poesia italiana contemporània, les traduccions del seu poeta estimat W. H. Auden, o el *Càntic dels càntics*, juntament amb el professor Joan Ferrer); el seu teatre, d'alta qualitat literaria, que ha suposat, també, “un dolorós exercici expurgatori de vells fantasmes familiars” en paraules de Xavier Albertí: *La vida perdurable* —Premi de la Crítica Serra d'Or, Premi de la Crítica Teatral de Barcelona—, és el que ha obtingut més ressò i èxit entre la crítica. El 1997, va escriure una altra obra d'encàrrec per commemorar l'any Josep Pla: *El dia dels morts*. Recordem també *L'hora dels adéus* (2006) i *L'hort de les olive-res* (2015); del seu esperit crític, que podem comprovar cada setmana als diaris; en definitiva, és per celebrar col·lectivament l'admirable obertura de compàs del conjunt de les seves ocupacions, preocupacions, reflexions, viatges i lectures que avui la nostra Universitat ha decidit investir-lo amb el títol de doctor honoris causa.

“De les arts en practico algunes: la poesia, la pintura, la cuina —i estic en contacte, una mica de trascantó, amb l'arquitectura. M'agradaria ser músic, però el meu temperament sempre he cregut que era més visual que altra cosa. D'haver nascut pell-roja —hauria estat magnífic!— segurament tallaria tòtems i faria senyals de fum. Ben pensat, però ja és el que faig. La pintura encara té per a mi alguna cosa de ritual i la poesia ¿què és sinó senyals de fum?” (“Qui sóc i per què escric”, dins *Escriptor del mes*. Barcelona: ILC, gener de 1996)

La poesia, és clar, és el centre de la seva reflexió. La poesia, diu en un poema de *Llast*, llibre publicat l'any 2007:

LA POESIA

Ni el plany ni la protesta,
ni menys la circumstància.

Només,
sobre el tall esmolat del ganivet

—la veritat—,
abocar-se a l'abisme.

I cantar,
abans de caure-hi.

I qui diu la poesia, diu el llenguatge és clar, la paraula, la recerca de la paraula, com explica l'escriptor que protagonitza una de les seves obres de teatre, la magnífica *El Dia dels Morts*, subtitulada "Un oratori per a Josep Pla", de l'any 1997:

"Mirar, escoltar, pensar. I tornar-hi i tornar-hi. I buscar sempre més la paraula escaient, la més pròpia, el gir més adient per fixar el que has mirat o escoltat o pensat. I després, ni mirar, ni escoltar, ni pensar. Voler, només voler. I buscar sempre més la paraula escaient, la més pròpia, el gir més adient, i anar fent el teixit cada cop més estret, més exacte, més fort, irrompible." (p. 52)

JO

Sóc mascle i gironí. Mitja estatura.

Cabell castany, ullets de marrec trist.

Romàntic una mica, cosa dura

en el temps que vivim. Prou ho tinc vist.

Mozart més que cap altre m'entabana,
i, en versos catalans, Josep Carner.
Crec en l'amor, la taula quan tinc gana,
els plaers de la carn, que em moriré.

I si a estones em vaga de fer versos
i confegeixo quatre mots dispersos,
No ho faig pensant en un darrer sentit,

que no vull fer carrera de poeta.

Lletraferit de la A a la Z
en llengua fosca i en país petit!

La poesia de Narcís Comadira exemplifica els dubtes morals d'un home de la segona meitat del segle XX i principis del XXI, unint la sensualitat i l'hedonisme melancòlic mediterranis amb el rigor i la sobrietat analítiques del món anglosaxó. Claretat, ordre i passió semblen ser els conceptes claus d'una paraula poètica que pot ser lleugera i divertida a estones, però que també és, sobretot, solemne, austera, crítica en l'ordre civil i autocrítica en el personal, el més sovint d'una formalització clàssica. "Unes vegades entranyablement sentimental i unes altres desesperadament nihilista, de vegades irònic i altres patètic, el discurs poètic de Narcís Comadira es configura segons una convenció sempre elegant, però amb un *pathos* de sinceritat emotiva que no pot sinó ser compartida des d'una lectura commovedora", en paraules de Dolors Oller. Va començar al redós d'Ausiàs March i de Baudelaire, però de seguida la seva veu potent i modulada es va abeurar en els grans poetes catalans contemporanis: a més de Verdaguer i Maragall, sobretot Foix, Riba i Carner. El mateix Comadira, en la seves respostes a *La generació literària dels 70*, explica de primera mà la significança de Gabriel Ferrater, el poeta però fonamentalment el professor, en la gestació dels seus primers poemes: "Vam anar a les classes que donava a la Central, a migdia, de crítica literària. I més tard el vam conèixer. D'aquests temps en

va sortir *Papers privats*. El vaig donar a llegir a Ferrater i em va donar dos consells: llegeix Carner i Foix i fes sonets. I així vaig fer-ho.”

El ritme de publicació dels seus poemaris no deixa d'impressionar:

- ***La febre freda***, dins *5 poetes de Girona*. [pròleg de Modest Prats]. Girona: Carles Pla Dalmau, 1966.
- ***Papers privats***. [pròleg de J. M. Valverde]. Barcelona: Eler, 1969.
- ***Amich de plor***. [pròleg de Salvador Oliva]. Girona: Impr. Montserrat, 1970.
- ***Un passeig pels bulevards ardents***. Barcelona: Revista Els Marges, 1974.
- ***El verd jardí***. Barcelona: Vosgos, 1976.
- ***Desdesig***. Barcelona: Edicions 62, 1976.
- ***Les ciutats***. Barcelona: Vosgos, 1976.
- ***Terra natal***. Barcelona: La Gaia Ciència, 1978.
- ***Àlbum de família***. Barcelona: Quaderns Crema, 1980. (2a ed., 2001)
- ***La llibertat i el terror. Poesia 1970-1980***. Barcelona: Edicions 62, 1981.
- ***Enigma***. Barcelona: Edicions 62, 1985. (2a ed., 2001)
- ***En quarantena***. Barcelona: Empúries, 1990.
- ***Usdefruit***. Barcelona: Empúries, 1995.
- ***Lírica lleugera***. Barcelona: Edicions 62 - Empúries, 2000.
- ***L'art de la fuga***. Barcelona: Edicions 62 - Empúries, 2002.
- ***Formes de l'ombra. Poesies 1966 - 2002***. Barcelona: Edicions 62 - Empúries, 2003.
- ***Llast***. Barcelona: Edicions 62, 2007.
- ***Lent***. Barcelona: Edicions 62, 2012.
- ***Manera negra***. Barcelona: Edicions 62, 2018.

Per mi, el nom que millor exemplifica la poètica de Comadira és el de Giacomo Leopardi, amb la seva capacitat reflexiva, una lírica de tendència elegíaca, el conreu poc o molt sistemàtic de la ironia i l'exercici del dubte, la preocupació per la mort i, sobretot, per la captació sempre impossible de l'instant feliç. És el famós “pensiero poetante” del poeta de Recanati, l'autor d'aquells versos inoblidables de “Le ricordanze”: “Vague stelle de ll'Orsa, io non credeba/tornare ancor per uso a contemplarvi/sul paterno giardino scintillanti/e ragionare con voi dalle finestre/di questo albergo ove abitai fanciullo/ e delle gioie miei vidi la fine”, que en el català de Comadira donen: “Estels errants de l'Óssa, no em pensava/tornar com sempre feia a contemplar-vos/sobre el jardí patern guspirejants/ni a parlar-vos darrere les finestres/d'aquesta casa on vaig viure de nen/i on vaig veure la fi de tota joia”. Que són els mateixos versos que la primavera de 1939 Josep Pla es repetia davant del seu mas de Llofriu, en veure el país destruït, la cultura catalana reprimida i la llengua prohibida. I des d'on es va proposar, convertit en el gaurdià de les ruïnes, tornar a reconstruir-lo, amb les pedres disperses.

Precisament, en un text breu i intens que apareix en el catàleg de l'exposició *El temps que fuig*, inaugurada a la Fundació Josep Pla de Palafrugell l'any 2004, Comadira recordava que, com a escriptor, havia trigat a veure's amb cor d'escriure en prosa. En part, deia, perquè la prosa 'vol una experiència de la vida molt més àmplia que la poesia'. Però, sobretot, perquè, continuava, 'hi ha una cosa molt difícil d'entendre, que és fonamental i que és molt difícil de saber aplicar': es referia al pensament formal aplicat a l'elaboració d'una prosa literària. Encara que sembli una paradoxa, Comadira defensava que, gràcies a la forma, la transformació d'una experiència estètica pot generar amb una relativa facilitat l'aparició d'un poema. Però la prosa, una prosa noble, que no sigui altisonant, que no resulti encarcerada, que sigui literària i alhora funcional, requereix uns coneixements lingüístics i discursius més grans que no els de la poesia. Perquè l'estructura mateixa de la prosa sovint empeny més aviat cap a la manca de formalització i al descontrol. Així, encara que tardana, l'aparició de la prosa de Narcís Comadira representa una de les notícies més positives per a la literatura catalana dels últims anys. No es tracta en absolut d'un poeta passat a

prosista, sinó més aviat d'un escriptor amb un profund coneixement de l'idioma i del ritme que, a més, és prou audaciós per emprendre grans aventures creatives que van des de les cançons fins al teatre, des de la traducció fins a la poesia, passant, es clar, per l'activitat que potser més el preocupa: la pintura.

Després de recollir la seva obra poètica al volum *Formes de l'ombra* (2003) i de publicar la magnífica traducció dels *Cants de Leopardi* (2004), sembla que Comadira s'ha anat concentrant en una certa prosa literària, sovint autobiogràfica, d'observació de la realitat i de reflexió estètica. Primer, la col·laboració en premsa és gairebé una manera d'aprenentatge; després, continua amb la consciència de trobar un espai propi, un lloc adequat per al bon desenvolupament de la prosa. De les seves primeres col·laboracions va aparèixer el volum *Fórmules magistrals* (1997), format només pels articles sobre cuina. Després, amb *Composicions de lloc* (1999), va introduir ja una més gran varietat temàtica. I, últimament, a part d'altres assajos més teòrics, Comadira ha reunit els seus articles de temàtica italiana, *Camins d'Itàlia* (2005) i els que recullen monogràficament els seus escrits sobre París, França i la cultura francesa.

Per parlar d'aquests llibres de proses de Narcís Comadira, invocar els noms de Josep Pla, de Josep M. De Sagarra o de Gaziell no és cap expressió gratuïta. Els articles de Comadira són tan bons com molts dels seus il·lustres predecessors, amb l'avantatge que l'autor d'*Àlbum de família* se'ls ha llegit tots tres i sembla que se'ls ha llegit molt bé. Comadira és molt més precís que Pla, segurament no tan impressionista com Sagarra però, en tot cas, sempre més líric que Gaziell. *Dies de França* és un llibre tocat per la llum, pels rajos del sol que travessen la nau gòtica de la catedral de Reims o per la llum que il·lumina les formes de la capella de Ronchamp del seu admirat Le Corbusier. Comadira deixa anar la imaginació i descabdella les seves reflexions a partir dels noms, 'carregats de sentit, estímuls d'imaginació, penyora de records' amb què associa.

França: Baudelaire, Péguy, Cézanne, Claudel, un Proust mig dissimulat. Potser els millors articles són els que fan referència a París, més viscuts, més somiats. Com un flâneur contemporani, s'interessa

per l'art modern (però abomina els 'horroros de les postmodernitats recents') i retrata la ciutat com en un film dels anys 30, sempre coberta amb 'la lleu estora blanca' de la neu, que tant fa pensar en la narració de Joyce. L'empremta de Pla es fa evident, en el seu domini de l'adjectivació. Per Comadira, la torre Eiffel apareix 'pintada d'un gris de pit de tórtora'. La torre nord de Notre-Dame, acabada de restaurar, és 'blanca i tendra com una barra de mantega'. La ciutat d'Albí li sembla 'un gran grumoll de fang'. O amb frases senceres: "L'aire té una vibració metàl·lica i el cel, intensament blau, és dur com el lapislàtzuli". Tot el llibre està dominat per un cert hedonisme malenconiós, a partir d'un enamorament evident, d'una fascinació feta a mida, França, per a la seva generació, és, abans de tot, el símbol d'allò de què els catalans estaven, i encara están avui més que mai, més mancats: la llibertat.

Segurament, tornem per acabar a Cartarescu, "ser poeta significa ser capaç de veure la bellesa allà on ningú altre no la veu: en el gatet mort de la paràbola zen, en el més present/absent, en el més humil/sublim i en el més dolç/perillós objecte del món".

Per la seva estreta vinculació i complicitat en la creació i consolidació de la UdG com una institució catalana d'excel·lència. Per l'alta qualitat de la seva obra poètica i pictòrica, per la seva àmplia trajectòria com a assagista, dramaturg, traductor i crític, i pel seu insubornable compromís amb la llengua i la cultura catalanes. Per tot això, Rector Magnífic, en nom de la Càtedra Josep Pla de Literatura i Periodisme, del departament de Filologia i Comunicació i de tota la Facultat de Lletres, sol·licito que s'atorgui i es confereixi el grau de doctor honoris causa al senyor Narcís Comadira Moragriega.

Moltes gràcies.

DISCURS DEL DR. NARCÍS COMADIRA MORAGRIEGA

Universitat
de Girona

*Magnífic Senyor Rector,
Catedràtics i Professors,
Amigues i amics.*

Arribat a una edat provecta, havent desistit de fer mai una tesi doctoral, ara sóc aquí, convocat per la generositat de la Facultat de Lletres d'aquesta universitat, per ser-ne investit Doctor honoris causa. És una situació paradoxal, no m'ho negaran. La meva tesi inexistent haurà estat això que en diuen la meva trajectòria, sobretot els meus poemes i la meva pintura, però també el meu teatre, els meus assaigs sobre literatura o història de l'art, els meus articles sobre viatges i fins i tot els papers que vaig escriure ja fa temps sobre la cuina com a fet cultural. I també les traduccions, és clar. Tot forma part de la meva trajectòria.

Una trajectòria que, de fet, espero que no s'hagi acabat del tot. Encara tinc projectes de pintura i d'escriptura. Faig encara algun poema i estic intentant escriure un text nou per al teatre. De tota manera, aquesta pròrroga necessitaria una tranquil·litat ambiental que no tinc. Les circumstàncies del meu país, Catalunya, no són pas òptimes per a la creació. Amb presos polítics i exiliats, amb una justícia que ha esdevingut tortura i una incertesa paralitzadora, la situació no és pas gens favorable a la creació. Però procuraré que aquesta pròrroga a la meva trajectòria sigui coherent i digna. De tota manera, moltes vegades, aquestes situacions de dolor profund són un estímul per a la creació seriosa. Espero que aquest sigui el cas.

I ara, veient-ho tot plegat des de lluny, em vénen a la memòria aquells temps passats quan, al Queen Mary College de Londres, fent de lector, pensava encara en una possible futura vida acadèmica -és difícil

no pensar-hi en el confort d'una universitat anglesa! - i pensava en una possible tesi doctoral. Com que Londres és una ciutat plena de museus i de bona pintura i tenia a l'abast els millors pintors del món, passava moltes hores als museus, i com que també llegia molta poesia, un dia, parlant amb el doctor Alan Patterson, un escocès simpàtic i generós, professor de la meua facultat, em va preguntar quina mena de tesi volia fer per doctorar-me quan tornés a casa. Li vaig dir que m'agradaria fer alguna cosa que relacionés pintura i poesia. L'hi va semblar molt bé, i em va donar un bon consell: has de trobar un tema molt concret, que si no, més que una tesi faràs una divagació.

Quan vaig tornar, vaig escriure un article dedicat a Josep Carner que es titulava *L'escena del príncep*. Era una mica la idea de comparar poesia i pintura. La tesi de l'article era que la poesia de Carner tenia unes visualitzacions plàstiques que se li adeien notablement. Hi comparava poemes de Carner amb pintures dels seus coetanis catalans per demostrar-ho. Pintors noucentistes, evidentment. Des de Torné Esquiús a Sunyer, per dir només dos noms. Era un article breu, però em va servir per convèncer-me d'una cosa que ja sabia. Jo no tenia una ànima gens acadèmica. I aquí es va acabar la cosa.

Una tesi sobre poesia noucentista comparada amb pintura noucentista era d'una prolixitat inacabable i m'obligava a buscar i remenar papers i dibuixos i monografies, que no cal dir que llavors eren moltes menys que no pas ara. Ja no hi vaig pensar més.

Llavors se'm va acudir un altre tema molt més concret. Estudiós del Noucentisme, sobretot del plàstic i encara més sobretot de l'arquitectura, dedicat llavors, amb el meu amic i arquitecte Joan Tarrús, restaurador d'aquesta sala on som i de tot l'edifici d'aquesta facultat, dedicat, deia, a l'estudi de Rafael Masó, em vaig adonar que hi havia un tema limitadíssim que ningú no havia abordat mai: l'art funerari dels noucentistes. Ja tinc la tesi, em vaig dir. I vaig començar una passejada inacabable pels cementiris de Catalunya buscant alguna tomba, alguna làpida, algun rastre d'estètica noucentista entre la gran profusió de neoclassicisme i simbolisme modernista. Vaig fer una enorme quantitat de diapositives que encara dec conservar en algun racó perdut. La tesi, d'haver-la escrit mai, hauria demostrat

que, pel que fa a l'art funerari, la visió de la mort havia canviat. De la mort tenebrosa dels desmais plorosos modernistes, de la languidesa voltada de flors simbòliques com ara els cascalls, es passava a una robustesa clàssica paleocristiana. Del neogòtic es passava al romànic. Del decadentisme a l'arcaisme. Fins i tot la tipografia de les làpides era diferent: de les estilitzacions florals i del cop de fuet modernista es passava a la lletra romana lapidària més clàssica. Fins i tot en la grafia de la creu es notava el canvi: s'abandonava la creu llatina, amb la seva connotació de calvari, sofriment i mort, per passar a la creu grega, pur signe de pertinença a una fe que era esperançadora. Per sort, de tombes i làpides noucentistes n'hi havia molt poques i això m'anava a favor.

Malgrat això i tota la feina de camp feta, la tesi mai no la vaig escriure. O sigui que vaig desistir de ser doctor. De fet, no volent dedicar-me a l'ensenyament, ja no necessitava cap títol.

Però un vessant d'estudis sempre l'he tingut. I he escrit sobre poesia i sobre pintura. Sobre el Noucentisme, majoritàriament. Perquè el Noucentisme, malgrat la seva mala premsa, no deixa de ser el moviment fundacional del nostre país com a país seriós i modern. Moltes coses que es van fer entre el 1906 i el 1917 encara perduren i són encara el fonament del funcionament ple, sempre frustrat, de la nostra realitat civil i cultural. La reforma de la llengua, el diccionari, l'Institut d'Estudis Catalans, la Biblioteca de Catalunya, el Museu d'Art de Catalunya, l'Escola de Bibliotecàries, etc., tot això són realitats del Noucentisme que encara perduren. Els nostres avantpassats noucentistes tenien una idea de país en què la cultura era primordial. La cultura de debò, la de la perduració de la tradició com a fonament del progrés i del canvi i no pas aquesta visió d'ara, generalitzadora, espúria, en què qualsevol intent d'ambició intel·lectual és bescantat, en què tot és cultura, des de l'esport a l'entreteniment. I en la que la creativitat es confon amb l'espontaneïtat sense disciplina.

Que els nostres avantpassats noucentistes tenien una visió d'un país civilitzat ho explica entranyablement un sonet preciós de Josep Carner. Carner somiava en una Catalunya anglesa, per dir-ho d'alguna manera. Tan civilitzada com ho era l'Anglaterra del seu temps. El sonet és aquest:

Joc de tenis

Anaves damunt l'herba de la prada
i volava el teu braç adolescent
i pel filat de la raqueta alçada
travessava la llum del sol ponent.

La pau dominical tan desesmada
i ta faç d'angeleta i el rabent
joc seriós m'encisen la diada.
D'un pastor reformat, pàl·lidament,

et veia filla, entorn del presbiteri
collies roses, contes de misteri
amaves i el blancatge i els infants.

Jo, oficial, de Singapur venia,
alt, vermellenc, et feia cortesia.
Carros de fenc passaven odorants.

Aquest sonet famós no és pas només una estampa idíl·lica. Per poc que ens hi fixem, té un rerefons que és el que el fa interessant i entranyable. Interessant perquè ens revela que el Noucentisme tenia un model anglès de civilització. I entranyable perquè tot aquest afany civilitzador es va perdre lamentablement en la guerra anomenada civil, sense haver aconseguit mai realitzar-lo plenament... Carner va publicar aquest sonet el 1908 per primera vegada, amb certes variants, en un diari. El 1911, el va publicar al llibre *Verger de les galanies*, el 1924 a *La inútil ofrena* i,

finalment, el 1957, a *Poesia*. De fet, els canvis que hi va anar introduint no són significatius de cara al sentit final i profund del poema. Són canvis de millora, de perfeccionament. Per mi, el que té més interès del poema és aquest desig profund, revelador, i tan precoç, de tenir un país civilitzat en alt grau. Que la noieta catalana que jugava al tennis, en algun poblet de la costa o de muntanya, un diumenge al captard, inspirés a Carner aquesta imatge de país civilitzat sempre m'ha emocionat.

Però en tots els canvis que Carner va introduir al sonet, hi ha un vers que es va mantenir incòlume, el darrer. Aquest fascinant “Carros de fenc passaven odorants”. (I com que no hi ha discursos sense excursos, permetin-me un petit excurs sobre els carros de fenc).

Sempre he vist en aquesta imatge final del poema, per coherència, un coronament anglès del sonet. Sabem que Carner va visitar en els seus anys primerencs la National Gallery de Londres, perquè va escriure un poema sobre un *veronese* d'aquell museu. Sempre m'ha agradat imaginar-me que els carros de fenc de Carner podien sortir de Constable, de Gainsborough o fins i tot de Rubens. El museu londinenc posseeix una notable col·lecció de paisatges d'aquests pintors, amb carro o sense. De fet, hi ha un paisatge de Constable que es titula *El carro del fenc*. No crec que els carros carnerians siguin reals, és a dir que tinguin a veure amb el paisatge, posem-hi del Maresme o del Montseny, de Vilassar o de Viladrau, on la nostra noieta jugava al tennis, sinó que són el teló de fons de la fantasia del poeta, de la seva visió anglicitzant del quadre real que contempla. “Pàl·lidament, et veia filla...” diu. (Els carros de fenc formen part de l'escenari anglès d'aquest somni pàl·lid i intencionat del poeta. Són la imatge de la feina feta, de l'herba dallada i aplegada, de la plenitud).

És curiós que un poeta italià, trenta anys més jove que Carner i que segur que no el va llegir mai, Giorgio Bassani, acabi també un dels seus poemes amb aquesta imatge seductora dels carros de fenc. Diu Bassani:

... al sussurrato pegno d'un lungo vento di primavera,
*che ci riporti dai campi l'infanzia assonnata, i carri
caldi d'oscura erba e d'amari papaveri ad alta sera.*

...cap a la murmurada penyora d'un llarg vent de primavera,
que ens porti des dels camps la infantesa endormiscada, els carros
calents d'herba obscura i de roselles amargues al capvespre.

El poema es titula "Després de la Fira de Sant Jordi". I va ser publicat el 1942. Jo el vaig traduir trenta anys després.

Jo també vaig fer servir aquesta imatge dels carros, una mica com homenatge a Carner i a Bassani. Però sobretot per la fascinació que exercia en el meu imaginari. Vespre de finals de juny, herba dallada, feina acabada, olor intens i confortable de plenitud. El meu poema es titula "Juny" i va ser publicat el 1972. El final diu així:

Pel juny polsós d'antics estius es perden
carros tebis de fenc i de records...

Acabo l'excurs aquí, tot i que em podria estendre sobre la càrrega dels carros en cada cas, tot i que, sempre és herba dallada. Carner en subratlla el perfum (recordo aquí una narració de Bassani titulada *L'odore del fieno*. L'olor del fenc). Bassani, al poema, en subratlla que són calents, els carros, en subratlla la temperatura, i, a més, hi afegeix les amargues roselles, una nota de color i de sabor. Jo, per la meua part, subratllo la tebiesa del fenc i hi afegeixo els records, que moltes vegades poden ser amargs com les roselles, sí, però que són d'un altre ordre, pertanyen a l'ànima, a la raó visionària.

Torno al meu discurs. Aquell món més o menys civilitzat, simbolitzat per la nostra jove jugadora de tennis, de cara d'àngel però capaç d'executar un joc rabent, lluny de les llangors cloròtiques del Modernisme, idealitzat en un somni anglicitzant pel poeta, es va esfondrar definitivament poc després de néixer, si és que mai ho va fer del tot fora del desig de quatre catalans comptats i tossuts. La guerra va devastar Catalunya i no pas només físicament. L'exèrcit ocupant, amb l'ajut d'alguns catalans, tot s'ha de dir, va voler destruir la llengua, la cultura, la tradició i

va voler imposar per la força una altra llengua, una altra tradició i uns altres mites d'incumbència. Catalunya va desaparèixer aparentment com per art de màgia.

També Carner, en un altre sonet, publicat per primer cop el 1950, va descriure amb la concisió pròpia del gènere, la situació del país en la primera postguerra i va prescriure què calia fer per recuperar el passat immediat i vèncer el descoratjament, rapisser del record i la frisança.

Cor fidel

A una dolor que va al dellà del seny
fa només l'Impossible cara tendra.-
El pur palau esdevingué pedreny:
els murs són aire, el teginat és cendra.

I, lladre d'aquest lloc desposseït,
palpant, caient, a poc a poc alçant-se,
el descoratjament roda en la nit,
rapisser del record i la frisança.

Jo sé d'on ve l'inesgotable foc
que animarà la morta polseguera.-
Veig l'últim monument en l'enderroc.

Jo pujaré, sense replans d'espera,
cap al camí de l'alba fugissera
pel tros d'escala que no mena enlloc.

Universitat

Universitat
de Girona

de Girona

itat
ona

Aquell món idíl·lic de “Joc de tenis”, ja no existeix. Aquell “pur palau” ja només és un piló de runa i, en aquest món devastat, el descoratjament roda de nit robant la memòria i robant la frisança de la recuperació. Però el poeta no es rendeix, puja sense replans d’espera pel tros d’escala que en aquella ruïna no porta enlloc, però que gràcies al foc inescotable que el poeta sap d’on ve, allò que semblava impossible, tornar a la vida la morta polseguera, serà realitat. I ho serà perquè el dolor és gran, insuportable, i l’Impossible només es mira amb cara tendra el dolor forassenyat. El text del poema no ens diu d’on ve aquest foc, però Carner ja ens ho ha dit d’entrada en el títol del sonet. Ve del cor fidel. Tot és possible si el cor és fidel.

Comparar aquests dos sonets, escrits amb quaranta anys de distància, m’emociona profundament i en aquesta ocasió que sóc aquí per moltes coses però bàsicament perquè sóc poeta, m’ha complagut citar *in extenso* Josep Carner que és el meu primer mestre en la poesia i en el coneixement de la vida.

He dit la paraula “mestre”. I en aquesta ocasió vull dir que els déus m’han posat mestres immillorables al llarg de la meva trajectòria. Sense ells, poc del que he fet ho hauria fet.

En aquell vell i atrotinat institut de Girona, del carrer de la Força, Josep García López, que em deixava llibres de literatura moderna i em parlava de Pavese i de Camus quan jo només tenia disset anys, reclama el meu primer homenatge. També Santiago Sobrequés, que em va descobrir Itàlia, de la qual em vaig enamorar per sempre. Aquest amor per Itàlia va ser refermat al Seminari de Girona, bàsicament pel doctor Josep Teixidor, professor de metafísica, que em va fer començar a llegir Dante en italià i per Modest Prats, pocs anys més gran que jo, professor de literatura, que em va ensenyar a escriure com cal i tantes altres coses. Em complau especialment ara i aquí, en aquesta Aula Magna que porta el seu nom, fer memòria de Modest Prats, que ens va deixar massa aviat i que ara estaria content de ser entre nosaltres, perquè érem amics.

A Montserrat em vaig trobar amb Cassià Just, que va ser-ne abat. En la meua època era mestre de novicis i li dec haver comprès el sentit profund de la vida monàstica, evidentment, però també moltes co-

ses sobre la música i sobre el comportament humà, essent ell com era un gran músic i un gran home. Recordo amb plaer el pare Alexandre Olivari, mort el primer d'octubre passat als 99 anys, mestre meu de llatí, que ens feia traduir el bisbe d'Hipona, al jardí, mentre passejàvem. I recordo agraït els pares Gregori Estrada, músic important, que em va ensenyar a cantar gregorià, Jordi Pinell, poeta, que ens ensenyava litúrgia, i l'arquitecte Pere Busquets, que em deixava llibres i revistes d'art i d'arquitectura. I molts d'altres, és clar. Montserrat, llavors, era un lloc de civilització i alta cultura.

De la universitat de Barcelona, sempre estaré en deute amb José Manuel Bleca, que em va descobrir Francisco de Aldana i Quevedo i, sobretot, em va facilitar un lectorat a Londres. Amb tot el que això volia dir llavors per un que mai no havia viscut en una gran capital europea i que, dit d'una manera planera, no havia vist el món per un forat. Els dos anys passats a Londres van significar un canvi radical en la meua visió del món. De l'art, de la literatura i del teatre.

Dos poetes, un de castellà, José Maria Valverde, i un de català, Gabriel Ferrater, completen aquesta llista de mestres que m'he anat trobant al llarg de la vida. Amb aquests dos hi vaig tenir, a més, una relació d'amistat. Així com amb Modest Prats, amb qui vam ser amics molts anys, ja ho he dit, i companys de viatges i sobretauls llarguíssimes.

Ja són tots morts.

Aquests han estat mestres de llengua, literatura i vida. Però hi ha la pintura i el teatre. Pel que fa a la pintura dec moltes coses a l'Enric Marquès. I a Montserrat Llonch, que em va obligar a la disciplina, i a Domènec Fita, que em va inculcar la llibertat. I als vitralls de l'absis de la catedral de Girona que, de petit, em distreien en els llargs avorriments dels oficis dominicals. El nostre pare ens portava a missa a la Catedral, i això va ser molt més educatiu, per mi, que no pas aquella escenografia de l'absis del Mercadal, que era on havíem d'anar perquè era la nostra parròquia.

Pel que fa al teatre, he après una mica del que he vist, sobretot a fora. Del teatre Kabuki, a Londres, de Peter Brook, també a la capital anglesa. I dels festivals que aquí han anat portant espectacles que

m'han estat molt útils. Ja des d'aquell inoblidable muntatge de *A la meta* de Thomas Bernhard, algú molt més jove que no pas jo, Xavier Albertí, m'ha obert els ulls al teatre que a mi m'agrada. I també a una cosa d'ordre més general pel que fa a l'art: que l'excés de perfecció sol anar en detriment de l'emoció.

Havent satisfet ja els meus deutes de remembrança i agraïment envers els mestres que han ajudat la meva trajectòria, m'agradaria parlar de la poesia, del teatre, de la traducció i de la pintura. No s'espantin. Seré molt breu.

La poesia és, per mi, una màquina verbal destinada a produir emoció. És la llengua sotmesa a una forma estricta, significativa. La poesia ho pot ser tot, i no fa que passi res, com va dir el poeta Auden. Res en el món real, s'entén. Perquè en el món interior dels lectors pot produir autèntiques sacsejades, terratrèmols emotius, enamoraments profunds per tota la vida. Marques de foc a l'ànima, com vaig explicar en aquella meva autobiografia poètica de fa uns anys.

Un altre poeta, el polonès Milosz, es pregunta

¿Què és la poesia si no salva

nacions ni pobles?

Complicitat de mentides oficials

Cançó de borratxos als que aviat algú tallarà el coll

Llibre de lectura en una habitació de senyoretetes...

Sembla que els poetes acostumem a preguntar-nos per a què serveix la poesia. Jo mateix, en un poema titulat "Lyngenfjord" vaig escriure:

Lyngenyford

Fredor d'abisme, impassible
pes de muntanyes,
silenci mineral entre les branques
retortes de bedolls grocs i arrupits.
Aigües de plom a la consciència
per on lliscar i ser endut
calmosament, ja tota
curiositat sadollada,
a un paradís de roques i de líquens.

I ara que encara, incompreensible, crema
la flama solitària
en la cruel tenebra d'ànima i carn,
¿què les paraules? ¿Ja solament ferralla?
¿I què la poesia?
¿És forta però no ajuda?

Busquem per a què serveix la poesia perquè busquem per a què serveix el llenguatge, és a dir, per a què servim nosaltres mateixos.

No volem no servir per res, és clar. Volem que allò que som, llenguatge, llenguatge encarnat en una llengua concreta, tingui un sentit. Ens esgarrifa la falta de sentit.

George Steiner, Doctor honoris causa d'aquesta Universitat, va escriure que el llenguatge és, per dir-ho d'alguna manera, enemic de l'ideal monocrom de la veritat. Està saturat d'ambigüitat, de simulta-

neïtats polifòniques. Es complau en fantasies, en construccions d'esperança i de futur de les quals no en tenim cap prova.

Però per tot això, dic jo, precisament, és l'instrument preciós de la poesia. La monocromia és gairebé sempre, poèticament parlant, estèril.

A vegades veig el riu del No-res que baixa crescut i ens amenaça. I m'afanyo posant sacs de sorra, poema a poema, per contenir la massa espessa de les aigües anorreadores de la meua llengua i, per tant, del llenguatge i per tant del sentit de la vida. Només serveix per a això, la poesia? És aquest, en el moment que vivim, el seu únic servei? Cada poema un sac de sorra?

El món és ple d'horror. L'odi que creix i campa entre els humans, lluny i a prop nostre, em fa pensar en unes altres paraules del poeta Milosz:

La poesia pertany sens dubte a la tradició de l'humanisme i se sent indefensa davant de la barbàrie. Si en l'habitació del poeta hi ressona el crit dels torturats, el sol fet d'escriure no és una ofensa al sofriment humà?

Jo també em faig la pregunta. Però continuo escrivint. Perquè crec que, en el fons, la paraula, la poesia, és sempre una mostra de pietat.

El teatre és la sortida natural de la poesia. Una sola veu, la de l'autor, que es dissocia en les veus dels personatges. Per mi, el teatre és paraula abans que acció i abans que situació. Sempre ho he vist així. És la paraula la que crea i la que mou els personatges. És la paraula la que fa que passin coses, que passen en la paraula, des de la paraula.

A mi m'agrada aquell teatre en el qual la funció comunicativa és reduïda al mínim. La funció comunicativa és la de la prosa, al contrari de la funció de la poesia, que és la funció estètica, emotiva. A mi m'agrada aquell teatre el contingut ficcional del qual és menor, molt menor que la forma poètica.

En el teatre, l'autor es dissol en diversos *jo* dramàtics, un per cada veu o personatge. És una ampliació del que passa amb la poesia, en la qual l'autor, el poeta, només domina un sol *jo* poètic o líric...

La traducció és la llengua que permet llegir totes les llengües. Traduir és una qüestió d'humilitat i de servei. La veu del traductor ha de sotme-

tre's a la de l'autor que tradueix. Les dues paraules claus de la traducció són *respecte* i *sintonia*. Mai no he cregut, com va dir Robert Frost, que poesia era allò que es perdia en la traducció. La traducció és possible, n'estic convençut, fins i tot la de la poesia. Si no, no hagués traduït tant com he traduït. Per exemple, m'he passat vint anys traduint Leopardi. És un poeta amb qui vaig connectar de seguida i, tot i que m'ha fet patir, m'ha fet molta companyia. I, a part de la seva poesia, m'ha ensenyat que la precisió ha de ser un dels fonaments de la creació poètica. Josep Pla, un dels meus mestres pel que fa a la prosa, va dir d'ell que un poeta podia fer el que volgués, a condició de posseir una gramàtica d'acer. La gramàtica! Sempre la gramàtica!

La pintura, per mi, és color. I, com a mínim, amb algun rastre de representació: de la realitat exterior o de la visió interior. I per realitat exterior entenc també qualsevol obra d'art. El vell Leonardo ja ens va dir per sempre a tots els pintors que *la pittura è cosa mentale*.

Fa temps vaig escriure una breu reivindicació de la pintura. Diu així:

Jo reivindico la pintura. Sembla que avui dia, la construcció d'artefactes significatius amb la disposició de formes i pigments sobre un suport, que és el que és, en darrer terme la pintura, sigui una ocupació vergonyant. Una antiga ocupació passada de moda en l'època de les pantalles i les tècniques de registre i manipulació d'imatges. En l'època de les instal·lacions escenogràfiques.

Jo reivindico la pintura. La vella pintura dels frescos de Cnossos, de Paestum, de Pompeia, de la vil·la de Lívia. Dels nostres entranyables murs romànics. La de la delicada estilització dels retaules gòtics. Reivindico el realisme confiat de Giotto a la capella dels Scrovegni de Pàdua, la carnalitat espacial de Masaccio a la capella Brancacci de Florència, la transparència conventual de Fra Angèlic a San Marco, també a Florència, la geomètrica presència emotiva de Piero della Francesca a Sant Francesc d'Arezzo, l'àuria calma de Giorgione, el foc quiet de Tiziano, el vendaval de Tintoretto, la desmesurada magnificència de la capella Sixtina, la tenebra lluminosa de Caravaggio, l'esplendor transparent de Poussin, el terror mental de Goya a la Quinta del Sordo. Jo reivindico l'esfilagarsament de Delacroix, la paciència

constructiva de Cézanne, l'aquiescència vital de Matisse, la minuciositat climàtica de Bonnard, el dramatism redemptor de Rouault. Jo reivindico la passió irreductible de Picasso, la visió sensual de Sunyer, les entremaliadures de Miró, la màgia musical de Paul Klee, la tendresa contemplativa de Morandi. Jo reivindico la pintura.

Tant en la poesia com en el teatre, tant en la traducció com en la pintura, la forma és irrenunciable. Sense forma no hi ha art. O, si ho volen, en art tot és forma, com va dir Gabriel Ferrater. Però no s'ha d'oblidar mai que aquesta forma ha de commoure. Commoure l'espina o la intel·ligència. Per mi, la forma no és pas una cosa exterior. És una conjunció perfecta entre la matèria, ja sigui la llengua o el color, i el sentit. Dir allò que es diu i dir-ho tal com es diu. D'una manera indestriable. L'emoció d'aquesta conjunció pot arribar a ser enorme.

El meu discurs s'acaba aquí. Però em queda una cosa per fer. El fet que l'hagi deixada pel final no vol dir que sigui, per mi, la menys important. Vull expressar el meu agraïment a la Universitat de Girona i a la seva Facultat de Lletres perquè m'han volgut honorar amb aquest doctorat. Serà un vincle més amb una institució que sempre he sentit molt pròxima. Gràcies, per tant, al Magnífic senyor rector, que ha volgut presidir aquest acte solemne i gràcies al doctor Xavier Pla pel seu padrinatge. Ells representen tots els professors de la casa. Quim Nadal, esclar, que en aquella primavera democràtica gironina va fer possible que aquest edifici preciós esdevingués Facultat de Lletres d'aquesta Universitat. I el seu germà Pep, que va ser-ne el primer rector. Amic des que ell era un adolescent, amb qui he compartit anys de vida, il·lusions, i la passió per la llengua. Si és que som llengua, res no uneix més que compartir aquesta estranya, ardent i incombustible passió.

I ara, des d'un altre ordre de coses, vull expressar el meu agraïment més profund a Dolors Oller, que m'ha sostingut i acompanyat tots aquests anys de la meva vida. Sense la seva complicitat creativa estic segur que la meva poesia no hauria estat del tot com és.

Aquells versos meus

Ric per vides de pocs,
ploro per ulls de molts,
parlo per boca de tots.
Ja no parlo per mi.

sempre he cregut que em venien d'ella.

I a tots vostès, presents en aquest acte, també el meu agraïment més sincer. Estimar la universitat és estimar la intel·ligència i estimar la intel·ligència és estimar la humanitat.

Res més.

**DISCURS DEL DR. QUIM SALVI MAS,
RECTOR DE LA UNIVERSITAT DE GIRONA**

Universitat de Girona

Universitat de Girona

*Benvolgut Sr. Comadira, presidenta del Consell Social de la UdG,
director del Departament de Filologia i Comunicació
i padrí del doctorand, rector Nadal, rectora Geli,
rector de la UPC, director dels Serveis Territorials, diputats,
alcaldes, regidors, autoritats civils i acadèmiques,
amigues i amics,*

Per a una universitat, la cerimònia d'investidura d'un doctor honoris causa és un acte d'una gran transcendència institucional. La universitat acull en el seu claustre una persona que hi accedeix a causa de l'honor, és a dir, dels mèrits que ha acumulat; i com a prova de respecte i admiració per part de la comunitat universitària se celebra amb un acte solemne al paranimf, a l'aula magna, de la universitat.

En la llista d'honoris causa de la Universitat de Girona hi ha psicòlegs, químics, cantants, historiadors, economistes, filòsofs, geòlegs, tecnòlegs, metges, juristes, polítics, cuiners, escriptors, ictiòlegs, pedagogs, físics, poetes i professionals de la salut. Dones i homes generosos amb la UdG que han contribuït al progrés del coneixement i de la societat.

Narcís Comadira ocuparà sempre aquest espai d'honor, de reconeixement, que avui celebrem, per moltes i diverses raons.

En honor a la veritat, i aquesta és la primera, perquè s'ho mereix. Prou que s'ha fet palès en el discurs del padrí i prou que ho sabem tots. Una de les figures intel·lectuals més respectades, més reconegudes, més premiades del país. Un poeta transcendental en la història de la literatura catalana. Un pintor reconegut, d'una trajectòria amplíssima.

Un home implicat decididament en la cultura i la identitat del país, a través dels seus escrits, de la seva presència pública.

Tots aquests mereixements (i molts més) ja han estat descrits pel padrí, el professor Xavier Pla. No cal incidir-hi, doncs, però sí que és necessari recalcar que l'atorgament del títol de doctor honoris causa poques vegades ha tingut tanta emotivitat i ha generat tanta estimació com aquesta.

Entre les altres raons que avalen la investidura, n'hi ha unes quantes que, com a rector, no puc deixar d'esmentar.

La relació de Narcís Comadira amb la Universitat de Girona és llarga i extensa, una universitat que, de fet, ell mateix va ajudar a crear, en la mesura que bona part de la imatge, dels primers esbossos, del que havia de ser la UdG va ser obra seva, a través de la col·laboració amb els arquitectes Bosch i Tarrús en la rehabilitació de Sant Domènec. Des del mural que va pintar a l'entrada de les facultats de Lletres i de Turisme fins a l'exlibris que va dibuixar per al fons Modest Prats. Des de la medalla del rector, una reproducció de la qual és la insígnia dels doctors honoris causa. Des de la seva activitat docent als múltiples cartells de jornades i seminaris. Des d'aquella implicació que dèiem a les beceroles de la Universitat –esbossos que també van acabar essent samarretes– fins a les lliçons a la Càtedra Maria Àngels Anglada-Carles Fages de Climent, l'any 2014.

Sense oblidar, és clar, la memorable lliçó inaugural del sistema universitari català el 1998, que es titulava, precisament, “Aprendre de lletra”. El nostre flamant doctor honoris causa hi deia: “La Universitat no ensenyarà de lletra si es contamina dels vicis de la societat de l'espectacle, el tot per l'audiència que porta a ser divertit, a suprimir tot allò que demana esforç i dedicació i renúncia. La Universitat no s'ha de deixar contaminar per allò que contamina els mitjans de comunicació: el terror a ser avorrit. No ha d'afavorir que el professorat es converteixi en un grup d'animadors. Tampoc no s'ha de deixar contaminar pel vici dels tecnòcrates: la rendibilitat econòmica. Ni pel vici dels polítics: la visió a curt termini. Ni pel vici dels publicitaris: la reducció de tot a un eslògan.”

Aquesta lliçó té 20 anys però és perfectament actual i ha de ser una premissa, una proposició, en la definició de l'estratègia que ha de seguir aquesta universitat. És tota una demostració d'estima, de generositat i de fidelitat envers la UdG. Moltes gràcies, Narcís.

Per tot això, acollim el doctor Narcís Comadira com a doctor honoris causa al claustre de la UdG amb una gran alegria, amb una felicitat immensa, amb un reconeixement just i sincer. I amb la voluntat que l'esperit de les seves paraules de fa 20 anys sigui un far per a tots els universitaris.

“La Universitat és el futur del país”.

Moltes gràcies.

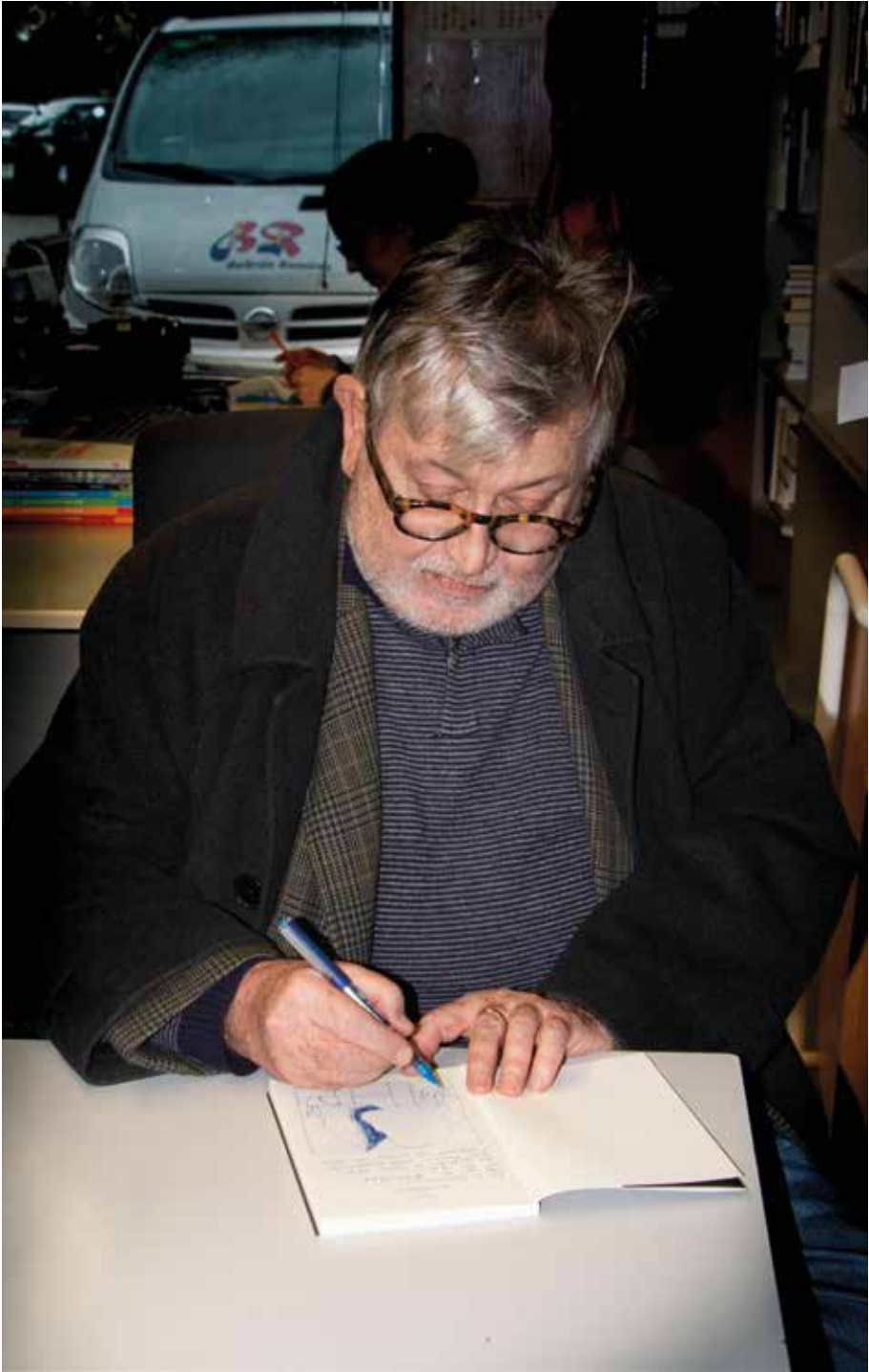

Universitat
de Girona